קי הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ וּפוֹעֲלִים מַה יִתְפַּלְלוּ, וְסֵדֶר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ וּבֵית הַמִּדְרָשׁ. וּבוֹ ח׳ סְעִיפִים:

א טור. ב ברכות כ״ח (ע״ב) וכ״ט (ע״א). ג שם ט״ז (ע״א). ד הַגָּהַת מֵימוֹנִי פֶּרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (אות ט). ה בְּרָכוֹת כ״ט (ע״ב) ול׳ (ע״א). ו הַרְמַב״ם פֶּרֶק ד׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (הי״ט). ז בְּרָכוֹת כ״ט (ע״ב) ול׳ (ע״א).

א (א) [א]**בְּשָׁעַת** (ו) **הַדְּחָק, כְּגוֹן שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ אוֹ שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁהוּא טָרוּד, (ב)** וְיָרֵא (ג) **שֶׁמַּפְסִיקוּהוּ * אוֹ שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה תְּפִלָּה אֲרֻכָּה, [ב]מִתְפַּלֵּל אַחַר שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת (ג) הֲבִינֵנוּ, וְאוֹמֵר אַחֲרֵיהָ שָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וְצָרִיךְ לְאָמְרָהּ (ד) מֵעֲמָד, וּכְשֶׁשִּׁגִּיעַ לְבֵיתוֹ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל. (ה) * וְאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל (ו) הֲבִינֵנוּ (ז) בִּימוֹת (ג) הַגְּשָׁמִים, וְלֹא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב: ב [ג]הַפּוֹעֲלִים שֶׁעוֹשִׂין מְלָאכָה אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת, אִם אֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם שָׂכָר חוּץ מִסְעוּדָתָן, (ח) מִתְפַּלְּלִין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, (ט) אֲבָל אֵין יוֹרְדִין לִפְנֵי הַתֵּבָה וְאֵין נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶם. (י) וְאִם נוֹתֵן לָהֶם שָׂכָר, מִתְפַּלְּלִין (יא) הֲבִינֵנוּ. * [ד]וְהָאִידָנָא אֵין דָּרֶךְ לְהַקְפִּיד (ד) בְּכָךְ, וּמִסְתָּמָא אַדַּעְתָּא דְּהָכִי מַשְׂכִּירִין אוֹתָם (יב) שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: ג * [ה]הַהוֹלֵךְ בִּמְקוֹם גְּדוּדֵי (יג) חַיָּה וְלִסְטִים, מִתְפַּלֵּל צָרְכֵי עַמּוֹ מֻרְכָּבִים וְכוּ׳, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לֹא לִשְׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְלֹא לְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת. וּמִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ, [ו]וְאִם יָכוֹל לַעֲמֹד עוֹמֵד. וּכְשֶׁשִּׁגִּיעַ לִישׁוּב וְתִתְקָרֵר דַּעְתּוֹ, (יד) חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת. (וְאִם לֹא חָזַר לְהִתְפַּלֵּל, הֲרֵי כְּאִלּוּ שָׁכַח (טו) לְהִתְפַּלֵּל לְגַמְרֵי וְנִתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן ק״ח) (כן משמע בבית יוסף (ד״ה ומ״ש ופ״נ)): ד (טז) [ז]**הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ, יִתְפַּלֵּל יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתּוֹלִיכֵנוּ (ה) (יז) לְשָׁלוֹם וְכוּ׳, (יח) וְצָרִיךְ

בְּאֹר הַיטֵב

אֵין לִדְחוֹת דִּבְרֵי הַגָּאוֹן. עַד כָּאן לְשׁוֹן דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ג). וְזֶהוּ הַיַּשׁ אוֹמְרִים שֶׁהֵבִיא הָרַמ״א עַיִן בֵּית יוֹסֵף (שם) וּבְדַרְכֵי מֹשֶׁה (שם):

א (ו) **הַדְּחָק.** אוֹ שֶׁהַשָּׁעָה עוֹבֶרֶת. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א):

(ג) **שֶׁמַּפְסִיקוּהוּ.** קְאֵי גַּם כֵּן אַדְּלְעֵיל כְּשֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ וְיָרֵא שֶׁמַּפְסִיקוּהוּ, אֲבָל בְּלָאו הָכִי מִתְפַּלֵּל מֵהַלֵּךְ אוֹ מְיֻשָּׁב. בַּ״ח (ס״ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ג) **הַגְּשָׁמִים.** מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר וְתֵן טַל וּמָטָר, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב צָרִיךְ לוֹמַר הַבְדָּלָה: **ב** (ל) **בְּכָךְ.** וְהוּא הַדִּין שֶׁיִּלְכוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲשָׂרָה. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ״ב אות נב). וְהֵיכִי דָּנָהוּג נָהוּג. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז): **ד** (ס) **לְשָׁלוֹם.** וְאֵל יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ לֵךְ בְּשָׁלוֹם אֶלָּא לֵךְ

בְּאוּר הֲלָכָה

א * אוֹ שֶׁלֹּא יוּכַל וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר מִפְּנֵי רֹב טִרְדוֹתָיו אוֹ שֶׁהוּא חוֹלֶה. וְכֵהָיוֹם אֵין נוֹהֲגִין לְהִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ מֵחֲמַת הַטִּרְדָּה, וְנִרְאֶה לִי הַטַּעַם לָזֶה דִּלְכְאוֹרָה קָשֶׁה עַל הַדִּין דְּשָׁלְחָן עָרוּךְ מִלְּעֵיל סִימָן ק״א סָעִיף א׳ דְּאִיתָא שָׁם דְּאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ בְּכֻלָּם יְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ עַל כָּל פָּנִים בְּאֶבְהָת, וּמִשְׁמַע דְּעַל יְדֵי זֶה מִפִּילָא מַתָּר לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַתְּפִלָּה כֵּיוָן שֶׁהוּא אָנוּס שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן, אַךְ דִּיש לוֹמַר דְּכָאן דְּמִיירֵי דְּשָׁכְעָה בְּרָכוֹת יָכוֹל לְכַוֵּן לְכָךְ הִתִּירוּ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ וְלֹא יוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁיִּכְלֹל כָּל הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּקִצָּרָה וּבְכַוָּנָה, אֲבָל שָׁם מִיירֵי דְּלֹא יָכוֹל לְכַוֵּן אֲפִלּוּ אֶלּוּ הַשָּׁכְעָה בְּרָכוֹת, לְכָךְ לֹא הִתִּירוּ לוֹ לְקַצֵּר. עַל כֵּן נִיחָא דְּלֹא נָהֲגוּ הַיּוֹם בְּהֲבִינֵנוּ, שֶׁאִנּוּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁאֲפִלּוּ הַשָּׁכְעָה לֹא יְכַוֵּן וּכְעִנְיָן דְּכָתַב הָרַמ״א שָׁם בְּסָעִיף א׳ בְּהַגָּ״ה. אִי נָמִי מִפְּנֵי שֶׁאִם בָּאנוּ לְקַצֵּר כֵּהַיּוֹם מַחֲמַת טִרְדָּה לֹא נִתְפַּלֵּל לְעוֹלָם תְּפִלָּה שְׁלֵמָה מִפְּנֵי רֹב הַטִּרְדָּה בָּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים:**

*** וְאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ וְכוּ׳ וְלֹא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר שֶׁמִּסְתַּפֵּק לְעִנְיַן מוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אִם הַשָּׁעָה עוֹבֶרֶת, יֵשׁ לוֹמַר דְּבָזֶה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב מוּטָב שֶׁיִּתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ וְלֹא יַזְכִּיר הַבְדָּלָה** דְּעַל כָּל פָּנִים בְּדִיעֲבַד יָצָא בְּעַלְמָא בְּלֹא הַבְדָּלָה, מַפָּה שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל כְּלָל, עַיֵּן שָׁם עוֹד:

ב * וְהָאִידָנָא וְכוּ׳ שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יב) בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ מִדְּהוּא הַדִּין כָּל נֹסַח הַתְּפִלָּה כְּשֶׁאֵר כָּל אָדָם. כֵּן מוּכָח מֵאֵלְיָה רַבָּה (סק״ה). **וּפְשִׁיטָא דְּיִזָּהֲרוּ לְהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלּוֹת בִּזְמַן הַתְּפִלָּה** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַשַׁ״י בִּבְרָכוֹת ט״ז עַמּוּד א׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל קוֹרִין, וּבְעָוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים יֵשׁ פּוֹעֲלִים שֶׁנִּכְשָׁלִין בָּזֶה שֶׁמַּאֲחֲרִין זְמַן תְּפִלָּה עַד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מַמָּשׁ:

ג * הַהוֹלֵךְ בִּמְקוֹם גְּדוּדֵי חַיָּה וְלִסְטִים וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יג). **וְכֵן מִתְפַּלֵּל** תְּפִלָּה שֶׁל שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת וְאֵין צָרִיךְ לְכַוֵּן בָּהֶם כְּלָל, וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יד). **וְאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל** וְתֵן טַל וּמָטָר וְתֵן טַל וּמָטָר בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב צָרִיךְ לוֹמַר הַבְדָּלָה, וַאֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה לְכַלְּכֵם בִּבְרָכַת הֲבִינֵנוּ גַּם כֵּן אֵינוֹ רַשַּׁאי, וְהַטַּעַם עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש וחזרן) וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״א) שֶׁמְּסִתַּפֵּק לוֹמַר דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אִם הִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ בְּאֶלּוּ הַיָּמִים וְכָלַל בְּתוֹכָן אַפְשָׁר דְּלֹא יָצָא, דְּעֲבַר עַל תַּקָּנַת חֲזַ״ל. וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה ואינו) בַּמֶּה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר: (ו) **הֲבִינֵנוּ.** עַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (כלל כד סל״א) שֶׁכָּתַב דְּדַוְקָא הֲבִינֵנוּ אָסוּר, אֲבָל לְקַצֵּר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה וּלְכָלֵל בְּתוֹכָם שְׁאֵלָה וְהַבְדָּלָה [וְהַנַּ״מ עַיֵּן שָׁם בְּכָלַל כ״ד], מֵתָּר אִם הוּא חוֹלֶה אוֹ שַׁעַת הַדְּחָק גָּדוֹל: (ז) **בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים.** אֲבָל מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְאִם הִפְסִיקוּהוּ עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ק״ד סָעִיף ה׳ וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם: **ב** (ח) **מִתְפַּלְּלִין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.** (ה) שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם כְּשֶׁאֵר כָּל אָדָם, (ו) שֶׁאֵין הַבַּעַל הַבַּיִת מַקְפִּיד בְּעִכּוּבָן כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם שָׂכָר: (ט) **אֲבָל אֵין וְכוּ׳.** (ו) שֶׁזֶּהוּ עִכּוּב גָּדוֹל וּמַקְפִּיד: (י) **וְאִם נוֹתֵן וְכוּ׳.** (מ) כִּי אָז מַקְפִּיד הַבַּעַל הַבַּיִת אִם יִתְעַכְּבוּ לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְהוּא עִכּוּב גָּדוֹל לְהוּ לְפוֹעֲלִים כְּשָׁעַת הַדְּחָק וְכַנַ״ל: (יא) **הֲבִינֵנוּ.** (ט) וְהֵינוּ דַּוְקָא בִּימוֹת הַחַמָּה וְכַנַ״ל בְּסָעִיף א׳: (יב) **שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.** וְהוּא הַדִּין כָּל נֶפֶשׁ הַתְּפִלָּה כְּשְׁאָר כָּל אָדָם. וְכָתַב הַלֶּחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ״ב אות נב) דְּהוּא הַדִּין שֶׁמְּתָרִים לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲשָׂרָה, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) דְּזֶה דַּוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בַּעֲלֵי בָּתִּים לְהַקְפִּיד בְּכָךְ, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין יוֹרְדִין לִפְנֵי הַתֵּבָה כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ז). וּבְפְרִי חָדָשׁ אִיתָא דְּהָאִידָנָא יוֹרְדִין גַּם כֵּן לִפְנֵי הַתֵּבָה, וְנִרְאֶה לִי דְּאֵין לְהַחְמִיר אִם עַל יְדֵי זֶה לֹא יִתְאַחֵר הַזְּמַן יוֹתֵר: ג (יג) **חַיָּה וְלִסְטִים וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְפִי שֶׁאִם אֵינוֹ מְיֻשָּׁב דַּעְתּוֹ כְּלָל, וְלִבּוֹ פָּטְרוּהוּ אָז מִלְּהִתְפַּלֵּל אֲפִלּוּ תְּפִלַּת הֲבִינֵנוּ: (יד) **חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל.** הֵינוּ אִם לֹא עָבַר עֲדַיִן זְמַנָּהּ: (טו) **לְהִתְפַּלֵּל לְגַמְרֵי.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף דְּהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה קִצָּרָה כְּמַאן דְּלִיתָא דְּמִיָּא לְעִנְיַן עֶצֶם מִצְוַת תְּפִלָּה, וְחַיָּב לְהַשְׁלִימָהּ בַּתְּפִלָּה הַסְּמוּכָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ק״ח (ס״א). (י) וְהֵינוּ דַּוְקָא אִם מַה שֶּׁלֹּא חָזַר וְהִתְפַּלֵּל הָיָה בִּשְׁגָגָה, שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל אוֹ מֵחֲמַת שִׁכְחָה אוֹ שֶׁהָלְכָה הַזְּמַן בַּדֶּרֶךְ וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּבוֹאוֹ לְבֵיתוֹ, אֲבָל אִם בְּמֵזִיד לֹא הִתְפַּלֵּל הֲרֵי הוּא מְעִוַּת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן. (יא) וְאִם עָבַר זְמַן שְׁנֵי תְּפִלּוֹת בַּדֶּרֶךְ וְהֶצְרֵךְ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה, אֵין תַּשְׁלוּמִין לִתְפִלָּה רִאשׁוֹנָה: **ד** (טז) **הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ.** סָעִיף זֶה מֵירֵי אֲפִלּוּ (יג) אַחַר שֶׁכִּבֵּר הִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: (יז) **לְשָׁלוֹם.** הַנִּפְטָר (יג) מֵחֲבֵרוֹ אַל יֹאמַר לוֹ לֵךְ בְּשָׁלוֹם אֶלָּא לֵךְ בְּשָׁלוֹם, וּכְשֶׁנִּפְטָר מִן הַמֵּת יֹאמַר בְּשָׁלוֹם וְלֹא לְשָׁלוֹם. וְהַטַּעַם עַיֵּן סוֹף בְּרָכוֹת בְּעֵין יַעֲקֹב בְּהַכּוֹתֵב (ד״ה ראוי לכתוב) וּבְמַהֲרַ״שׁ (ד״ה אל יאמר): (יח) **וְצָרִיךְ.** (ל) וּבְדִיעֲבַד יָצָא אֲפִלּוּ אִם אָמַר כָּל הַנֶּפֶשׁ בִּלְשׁוֹן יָחִיד:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְיֹאמַר כָּל (כו) הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַכָּתָר אוֹ נַעֲרִיצְךָ שֶׁאוֹמֵר הַשַּׁלִּיחַ צִבּוּר בְּמוּסָף, וְזֶה מִקְרֵי עִנְיָן אֶחָד, כִּי הָעִקָּר בְּקִדֻּשָּׁה הוּא קְדוּשׁ קָדוּשׁ קָדוּשׁ, וְהַן שְׁרִין לְעוֹלָם:

א (א) **בְּשָׁעַת הַדְּחָק וְכוּ׳.** אֲבָל שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַדְּחָק, אָמְרִינַן בַּגְּמָרָא (כט.) דְּאַבַּיֵי לֵיט אַמַּאן דְּמִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ, וּמִכָּל מָקוֹם (ג) בְּדִיעֲבַד יָצָא וְאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, וְהָאלְיָה רַבָּה (סק״א) מַחְמִיר אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד. וְכָתְבוּ (ג) הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם רוֹאֶה שֶׁהַזְּמַן תְּפִלָּה עוֹבֶרֶת אִם יִתְפַּלֵּל אֲרֻכָּה, מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה לְהִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ, וְהֵינוּ בִּימוֹת הַחַמָּה: **(ב) וְיָרֵא שֶׁמַּפְסִיקוּהוּ.** (ג) קְאֵי גַּם כֵּן אַדְּלְעֵיל כְּשֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ וְיָרֵא שֶׁיַּפְסִיקוּהוּ עוֹבְרֵי דְּרָכִים, דְּאִי לָאו הָכִי אֲפִלּוּ בַּדֶּרֶךְ טוֹב יוֹתֵר שֶׁיִּתְפַּלֵּל כָּל הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת בַּהֲלִיכָה אוֹ בִּישִׁיבָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן צ״ד (ס״ד) מִלְּהִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ בַּעֲמִידָה, וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב): **(ג) הֲבִינֵנוּ.** שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֶמְצָעִיּוֹת, וְעַיֵּן בְּטוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ותפלת) אֶת נָסְחָהּ וּפֵרוּשָׁהּ: **(ד) מֵעֲמָד.** שֶׁהִיא בִּמְקוֹם תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּשָׁעַת הַדְּחָק, כֵּיוָן שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת כֻּלָּן. וְהָעֲדִיפוּ כֹּחַ תְּפִלָּה זוֹ לְעִנְיָן זֶה יוֹתֵר מִשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁמֻּתָּר לְהִתְפַּלֵּל בְּמִהֲלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, (ד) מִשּׁוּם דְּאִם יִצְטָרֵךְ לַעֲמֹד יִהְיֶה טָרוּד וְלֹא יוּכַל לְכַוֵּן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה דְּקָצָרָה הִיא לֹא יִטָּרֵד עַל יְדֵי עֲמִידָתוֹ. וְאִם עָבַר וְהִתְפַּלֵּל בִּמְיֻשָּׁב, נִשְׁאַר הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג) בְּסָפֵק דְּאָפְשָׁר דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל בְּמַעֲמָד כְּשֶׁבָּא לְבֵיתוֹ: **(ה) וְאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ וְכוּ׳.** מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר וְתֵן טַל וּמָטָר בִּבְרַכַת הַשָּׁנִים, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב צָרִיךְ לוֹמַר הַבְדָּלָה, וַאֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה לְכַלְּכֵם בִּבְרַכַת הֲבִינֵנוּ גַּם כֵּן אֵינוֹ רַשַּׁאי, וְהַטַּעַם עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש וחזרן) וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״א) שֶׁמְּסִתַּפֵּק לוֹמַר דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אִם הִתְפַּלֵּל הֲבִינֵנוּ בְּאֵלּוּ הַיָּמִים וְכָלַל בְּתוֹכָן אַפְשָׁר דְּלֹא יָצָא, דְּעָבַר עַל תַּקָּנַת חֲזַ״ל. וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה ואינו) בַּמֶּה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר: **(ו) הֲבִינֵנוּ.** עַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (כלל כד סל״א) שֶׁכָּתַב דְּדַוְקָא הֲבִינֵנוּ אָסוּר, אֲבָל לְקַצֵּר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה וּלְכָלֵל בְּתוֹכָם שְׁאֵלָה וְהַבְדָּלָה [וְהַנַּ״מ עַיֵּן שָׁם בְּכָלַל כ״ד], מֻתָּר אִם הוּא חוֹלֶה אוֹ שַׁעַת הַדְּחָק גָּדוֹל: **(ז) בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים.** אֲבָל מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְאִם הִפְסִיקוּהוּ עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ק״ד סָעִיף ה׳ וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם: **ב** (ח) **מִתְפַּלְּלִין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.** (ה) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם כְּשְׁאָר כָּל אָדָם, (ו) שֶׁאֵין הַבַּעַל הַבַּיִת מַקְפִּיד בְּעִכּוּבָן כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן לָהֶם שָׂכָר: **(ט) אֲבָל אֵין וְכוּ׳.** (ו) שֶׁזֶּהוּ עִכּוּב גָּדוֹל וּמַקְפִּיד: **(י) וְאִם נוֹתֵן וְכוּ׳.** (מ) כִּי אָז מַקְפִּיד הַבַּעַל הַבַּיִת אִם יִתְעַכְּבוּ לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְהוּא עִכּוּב גָּדוֹל לְהוּ לְפוֹעֲלִים כְּשָׁעַת הַדְּחָק וְכַנַ״ל: **(יא) הֲבִינֵנוּ.** (ט) וְהֵינוּ דַּוְקָא בִּימוֹת הַחַמָּה וְכַנַ״ל בְּסָעִיף א׳: **(יב) שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.** וְהוּא הַדִּין כָּל נֶפֶשׁ הַתְּפִלָּה כְּשְׁאָר כָּל אָדָם. וְכָתַב הַלֶּחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ״ב אות נב) דְּהוּא הַדִּין שֶׁמְּתָרִים לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲשָׂרָה, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) דְּזֶה דַּוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בַּעֲלֵי בָּתִּים לְהַקְפִּיד בְּכָךְ, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין יוֹרְדִין לִפְנֵי הַתֵּבָה כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ז). וּבְפְרִי חָדָשׁ אִיתָא דְּהָאִידָנָא יוֹרְדִין גַּם כֵּן לִפְנֵי הַתֵּבָה, וְנִרְאֶה לִי דְּאֵין לְהַחְמִיר אִם עַל יְדֵי זֶה לֹא יִתְאַחֵר הַזְּמַן יוֹתֵר: **ג** (יג) **חַיָּה וְלִסְטִים וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְפִי שֶׁאִם אֵינוֹ מְיֻשָּׁב דַּעְתּוֹ כְּלָל, וְלִבּוֹ פָּטְרוּהוּ אָז מִלְּהִתְפַּלֵּל אֲפִלּוּ תְּפִלַּת הֲבִינֵנוּ: **(יד) חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל.** הֵינוּ אִם לֹא עָבַר עֲדַיִן זְמַנָּהּ: **(טו) לְהִתְפַּלֵּל לְגַמְרֵי.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף דְּהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלָּה קִצָּרָה כְּמַאן דְּלֵיתָא דְּמִיָּא לְעִנְיַן עֶצֶם מִצְוַת תְּפִלָּה, וְחַיָּב לְהַשְׁלִימָהּ בַּתְּפִלָּה הַסְּמוּכָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ק״ח (ס״א). (י) וְהֵינוּ דַּוְקָא אִם מַה שֶּׁלֹּא חָזַר וְהִתְפַּלֵּל הָיָה בִּשְׁגָגָה, שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל אוֹ מֵחֲמַת שִׁכְחָה אוֹ שֶׁהָלְכָה הַזְּמַן בַּדֶּרֶךְ וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּבוֹאוֹ לְבֵיתוֹ, אֲבָל אִם בְּמֵזִיד לֹא הִתְפַּלֵּל הֲרֵי הוּא מְעִוַּת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן. (יא) וְאִם עָבַר זְמַן שְׁנֵי תְּפִלּוֹת בַּדֶּרֶךְ וְהֶצְרֵךְ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה, אֵין תַּשְׁלוּמִין לִתְפִלָּה רִאשׁוֹנָה: **ד** (טז) **הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ.** סָעִיף זֶה מֵירֵי אֲפִלּוּ (יג) אַחַר שֶׁכִּבֵּר הִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: (יז) **לְשָׁלוֹם.** הַנִּפְטָר (יג) מֵחֲבֵרוֹ אַל יֹאמַר לוֹ לֵךְ בְּשָׁלוֹם אֶלָּא לֵךְ בְּשָׁלוֹם, וּכְשֶׁנִּפְטָר מִן הַמֵּת יֹאמַר בְּשָׁלוֹם וְלֹא לְשָׁלוֹם. וְהַטַּעַם עַיֵּן סוֹף בְּרָכוֹת בְּעֵין יַעֲקֹב בְּהַכּוֹתֵב (ד״ה ראוי לכתוב) וּבְמַהֲרַ״שׁ (ד״ה אל יאמר): (יח) **וְצָרִיךְ.** (ל) וּבְדִיעֲבַד יָצָא אֲפִלּוּ אִם אָמַר כָּל הַנֶּפֶשׁ בִּלְשׁוֹן יָחִיד:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מו) כֵּן מַשְׁמַע מַחַיֵּי אָדָם (כלל יט ס״ח), אַחַר כָּךְ מָצָאתִי כֵּן בְּפְרִישָׁה (סק״ה): **א** (ן) עוֹלַת תָּמִיד (סק״א) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״א): (ס) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (נ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ל) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): **ב** (ס) רא״ש בְּבְרָכוֹת ט״ז עַמּוּד א׳ (פ״ב סי׳ יד): (ן) (ז) (ם) הַכֹּל בְּלִבּוּשׁ: (ע) דְּאִי לָאו הָכִי לֹא הָוֵי לֵיהּ לְהַמְחַבֵּר לְסָתֵם [פְּרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״א)]: **ג** (י) עוֹלַת תָּמִיד (סק״ה) וּפְשׁוּט: (עא) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש ואינו): **ד** (יב) אוֹר זָרוֹעַ (ח״א סי׳ מח): (יג) בְּרָכוֹת ס״ד (ע״א): (יד) אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(יט) לֵאמֹרָה (כ) בִּלְשׁוֹן (ו) [ז] רַבִּים. (כא) וְאִם אָפְשָׁר, (כב) יַעֲמֹד מִלֵּילֵךְ כְּשֶׁיֹּאמְרֶנָּה, ח וְאִם הָיָה רוֹכֵב, (כג) אֵין צָרִיךְ: (ז) לֵירֵד: ה ט אֵין צָרִיךְ לוֹמַר אוֹתָהּ אֶלָּא פַּעַם אַחַת (מ) [ח] (כד) בַּיּוֹם, אֲפִלּוּ (כה) אִם יָנוּחַ בָּעִיר בְּאֶמְצַע הַיּוֹם. אֲבָל אִם דַּעְתּוֹ לָלוּן בָּעִיר וְאַחַר כָּךְ נִמְלַךְ וְיָצָא מִמְּנָהּ לַעֲבֹר חוּצָה לָהּ אוֹ לָשׁוּב לְבֵיתוֹ, (כו) * צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ פַּעַם אַחֶרֶת: ו י הַר״ם מֵרוֹטֶנְבּוּרְג כְּשֶׁהָיָה יוֹצֵא (כז) לַדָּרֶךְ (ט) [ט] בַּבֹּקֶר הָיָה אוֹמְרָהּ אַחַר יְהִי רָצוֹן, כְּדֵי לְהַסְמִיכָהּ לִבְרַכַת הַגּוֹמֵל חֲסָדִים וְתְהְיֶה בְּרָכָה (כח) הַסְּמוּכָה (י) לַחֲבֶרְתָּהּ:

בַּאֵר הֵיטֵב

(ו) **רַבִּים.** דַּוְקָא תְּפִלָּה הַקְּבוּעָה לְרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן לְשָׁלוֹם. גְּמָרָא (ברכות סד.): (ז) **לֵירֵד.** אֲבָל מִלֵּת וְתִתְּנֵנִי לְחֵן, יֹאמַר בִּלְשׁוֹן יְחִיד. סָפֵר הַקָּנֶה (כוונות תקס״ה סוף סְעִיף א׳. אֲבָל מִלֵּת וְתִתְּנֵנִי לְחֵן, יֹאמַר בִּלְשׁוֹן יְחִיד. סָפֵר הַקָּנֶה (כוונות הקדושה והתפילה) עַל פִּי הַסּוֹד. וְיַעֲקֹב בְּתוֹרָה בְּדָרְךְ, אֲבָל לֹא יְצִיעַ בַּהֲלָכָה דִּלְמָא אָתֵי לְאִסְתְּרוּדֵי. גְּמָרָא דְּתַעֲנִית (דף י״). וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״י) וְאָפְשָׁר דְּכִישֵׁב בַּעֲגָלָה וְאִישׁ אַחֵר מְנַהֵיג הַסּוּסִים שָׂרֵי אֲפִלּוּ עִיּוּן. וְאֵל יֹאכַל יוֹתֵר מִשְּׁנֵי רְעָבוֹן מְשׁוּם חֲלִי מַעַיִם. שָׁם. וְיִכָּנֵס בְּכִי טוֹב וְיֵצֵא בְּכִי טוֹב. עַיֵּן תּוֹסְפוֹת שָׁם (ד״ה לעולם): (ז) **לֵירֵד.** מִיהוּ אִם אָפְשָׁר לוֹ יַעֲמִיד הַבְּהֵמָה, דְּקִימָא לָן רוֹכֵב כְּמְהַלֵּךְ דָּמֵי. שלְטֵי גִּבּוֹרִים (כ: אות א): ה (מ) **בַּיּוֹם.** פֵּרוּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהוֹלֵךְ יֹאמַר אוֹתָהּ. בֵּ״ח (ס״ה) וְטַ״ז (סק״ה) בְּנָסָת הַגְּדוֹלָה (בשו״ת, הגב״י סק״ז). דְּלֹא כְּטוֹעִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים אֶלָּא בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁיּוֹצְאִים לַדֶּרֶךְ, אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּדַרְךְ מַחֲיֵב לוֹמַר בְּכָל יוֹם שֶׁהוֹלֵךְ: ו (ט) **בַּבֹּקֶר וכו׳.** יֵשׁ שֶׁהֵבִינוּ דְּהַאי בַּבֹּקֶר נִמְשָׁךְ לְמַטָּה, כְּלוֹמַר כְּשֶׁהָיָה יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ אֲפִלּוּ אַחַר הַתְּפִלָּה הָיָה אוֹמֵר בַּבֹּקֶר כְּדֵי לְהִסְמִיכָהּ לִבְרַכַת הַגּוֹמֵל חֲסָדִים, וְכֵן הוּא דַּעַת הַט״ז (סק״ה). וְלֹא הָיָה אֶלָּא דְּמִלַּת בַּבֹּקֶר נִמְשָׁךְ לְמַעְלָה, כְּשֶׁהָיָה יוֹצֵא בַּבֹּקֶר קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְאָמַר הַבְּרָכוֹת בְּדַרְךְ וכו׳, דְּהָא אָסוּר לֶאֱמָרָהּ עַד שֶׁהֶחֱזִיק בְּדַרְךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סְעִיף ז׳. בְּאֵר שֶׁבַע דַּף ק״ט (סי׳ מה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ כ) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק״ יג) וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ב). וּלְדִבְרֵי ט״ז מַה שֶּׁאָמַר בְּסָעִיף (ד׳) [ז׳] אַחַר שֶׁהֶחֱזִיק בַּדֶּרֶךְ, פֵּרוּשׁוֹ שֶׁיִּהְיֶה מֻחְזָק בְּוַדַּאי לֵילֵךְ, עַיֵּן שָׁם. וְדַחַק הוּא. וְנִסְתַּפֵּקְתִּי אִם יוֹצֵא בִּדִיעֲבַד אִם אָמַר בְּבֵיתוֹ. וּתְפִלַּת הַיּוֹצֵא מִן הַכְּרָךְ הַנִּכְרָךְ בְּסִימָן ר״ל (סי״א) לְכָלֵי עַלְמָא אוֹמַר אוֹתָהּ בְּבֵיתוֹ עַיֵּן שָׁם: (י) **לַחֲבֶרְתָּהּ.** שֶׁאֵינָהּ פּוֹתַחַת בְּבָרוּךְ. וְאִם הוֹלֵךְ בְּאֶמְצַע הַיּוֹם יַסְמִיכָהּ לִבְרָכָה אַחֶרֶת, כְּגוֹן שֶׁיֹּאכַל אוֹ שֶׁיִּשְׁתֶּה דָּבָר וִיבָרֵךְ בָּרָכָה אַחֲרוֹנָה אוֹ יָטִיל מַיִם וְיֹאמַר אֲשֶׁר יָצַר.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד (ו) **רַבִּים.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבְבִרְכֵי יוֹסֵף (ס״ק ג׳ה) שֶׁקִּבֵּל שֶׁיִּלְמַד בְּכָל יוֹם קְצָת מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים בְּכַוָּנָה וְהַכְנָעָה וְטוֹב לוֹ. וְיִשְׁתַּדֵּל שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ לְזִיָּה, וְכָל הַמִּתְלַוֶּה אֵינוֹ נָזוֹק, וְכוֹפִין לְלְזִיָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק י״ד מֵהִלְכוֹת אֵבֶל (ה״ג). וְעַיֵּן בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן תכ״ז (סמ״ע ס״ק י״א). וְהִנִּפְטָר לֹא יִפְטֹר אֶלָּא מִתּוֹךְ דִּבֵּר הֲלָכָה (עירובין סד.): ה (ח) **בַּיּוֹם.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק״ט) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרַדְבַּ״ז כָּתַב יָד (סי׳ ב״א קעו) אִם לֵן בְּמָקוֹם יְשׁוּב שֶׁחַיָּב לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, כְּשֶׁיּוֹצֵא צָרִיךְ לוֹמַר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ כְּאִלּוּ יוֹצֵא בְּתְחִלָּה. וְאִם לֵן שָׁלֹא בְּמָקוֹם יְשׁוּב אוֹ שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, פַּעַם רִאשׁוֹנָה יְבָרֵךְ וְיִתְחַם וּבְשֹׁאָר יָמִים יְבָרֵךְ וְלֹא יִתְחַם. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַבִּרְכֵי יוֹסֵף כָּתַב עַל זֶה דְּהוּא מִקְרָא שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַיָּם בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה בְּחַתִּימָה וּבְשֹׁאָר יָמִים יְבָרְכוּ בְּלֹא חֲתִימָה, עַיֵּן שָׁם: ו (ט) **בַּבֹּקֶר.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. עַיֵּן (בְּאֵר הֵיטֵב) לְקַמָּן (סִימָן) [סְעִיף קָטָן] י״א. וְעַיֵּן בַּעֲטֶרֶת זְקֵנִים (סי״ו). וּבְבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״י) כָּתַב שֶׁכִּסְפֵּר שֶׁעַר יוֹסֵף עַל הוֹרָיוֹת (ד׳ ד״ה החזיק) הֶרְאָה פָּנִים דְּשַׁפִּיר מְצֵי לְבָרֵךְ כָּל שֶׁצִּיָּה מִפֶּתַח בֵּיתוֹ לְלֶכֶת לַדֶּרֶךְ, אַף שֶׁעוֹדֶנּוּ בְּעִיר. עַיֵּן שָׁם. וּבִשְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן מ״ו הֵבִיא דִּבְרֵי גִּיסוֹ הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ יד) וְהַכְּרֵעַ שֶׁבְּתַחְלַת יְצִיאָתוֹ מִבֵּיתוֹ אֵין לְבָרֵךְ עַד שֶׁהֶחֱלַךְ בַּדֶּרֶךְ, אֲבָל כְּשֶׁכְּבָר הוּא בְּפֹלִין מִתְפַּלֵּל קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה דְּעַל כָּל פָּנִים בְּדִיעֲבַד יוֹצֵא כְּשֶׁאוֹמֵר בְּבֵיתוֹ וְהֶחֱזִיק לַדֶּרֶךְ אַף בְּיוֹם רִאשׁוֹן, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּתִפְאֶרֶת שְׁמוּאֵל בְּהֶגְהוֹת הָרֹא״שׁ (פ״ד אות כ) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁכֵח לֶאֱמָרָהּ אֲפִלּוּ הִגִּיעַ קְרוֹב לְמָלוֹן אֲפִלּוּ תּוֹךְ פַּרְסָה אוֹמְרָהּ, וּדְלֹא כְּהַשּׁוּר. וְקָשֶׁה לְהָקֵל וּלְבָרֵךְ נֶגֶד הַשּׁוּר. וְאוּלַי מִכָּאן גַּם הַתִּפְאֶרֶת שְׁמוּאֵל מוֹדֶה שֶׁאִם הוּא דֶּרֶךְ חֲזָרָתוֹ לְבֵיתוֹ וְהִגִּיעַ סְמוּךְ לְבֵיתוֹ תּוֹךְ פַּרְסָה שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יט) **לֵאמֹרָה וכו׳.** פֵּרוּשׁ כָּל הַנֶּפֶשׁ שֶׁל תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ שֶׁמְּתוֹךְ כָּךְ תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת יוֹתֵר. וּכְשֵׁם סֵפֶר הַקָּנֶה (כוונות הקדושה והתפילה) (טו) כָּתְבוּ דְּמִלַּת וּתְנֵנִי לְחֵן יֹאמַר בִּלְשׁוֹן יְחִיד: (כ) **בִּלְשׁוֹן רַבִּים.** וְדַוְקָא (טז) בַּתְּפִלָּה הַקְּבוּעָה לְרַבִּים אֲבָל כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְבַקֵּשׁ אֵיזֶה בַּקָּשָׁה בְּעֵד עַצְמוֹ אֵין צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בִּלְשׁוֹן רַבִּים. וְיַעֲקֹב בַּתּוֹרָה בַּדֶּרֶךְ, וּכְבָר אָמְרוּ (אבות פ״ג מ״ד) הַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּמַפְנֶה לִבּוֹ לְבַטָּלָה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, אֲבָל לֹא יְצִיעַ בַּהֲלָכָה דִּילְמָא אָתֵי לְאִטְרוּדֵי [בַּתַּעֲנִית דַּף י׳ (ע״ב)]. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״י) וְאָפְשָׁר דְּכִישֵׁב בַּעֲגָלָה וְאִישׁ אַחֵר מְנַהֵיג הַסּוּסִים שָׂרֵי אֲפִלּוּ עִיּוּן. עוֹד מַשְׁמַע בְּגֶמָרָא (שם) דְּהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ צָרִיךְ לְהַרְעִיב עַצְמוֹ מְעַט, כִּי הַשְׁבִּיעָה קָשֶׁה אָז לַמַּעַיִם (יז) מִפְּנֵי טֹרַח הַדֶּרֶךְ. (יח) וְיִזָּהֵר כָּל אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ פַּת אֲפִלּוּ הוֹלֵךְ בְּמָקוֹם קָרוֹב וּבְמָקוֹם דְּשָׁכִיחַ פַּת, כִּי כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁיִּקָּרֶה מִקְרוֹת רַחְמָנָא לִצְלָן בַּדֶּרֶךְ. וְנָכוֹן לְכָל יְרֵא שָׁמַיִם בְּעֵת יְצִיאָתוֹ לַדֶּרֶךְ שֶׁיִּפֹּק עִמּוֹ הַטַּלִּית וּתְפִלִּין שֶׁלּוֹ אֲפִלּוּ הוּא נוֹסֵעַ לְמָקוֹם קָרוֹב וְדַעְתּוֹ לַחֲזֹר הַיּוֹם, פֶּן יִקָּרֶה אֵיזֶה מִקְרֶה וְיִתְבַּטֵּל מִמְּצְוָה, וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים יֵשׁ עוֹבְרֵי דְּרָכִים שֶׁאֵין לוֹקְחִין עִמָּן אֲפִלּוּ תְּפִלִּין וְסוֹמְכִין עַצְמָן שַׁבָּדֶּרֶךְ יִשְׁאֲלוּ מֵאֲחֵרִים, וַעֲנוֹנָם גָּדוֹל כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים מְצוּיִים שָׁעָל יָדֵי זֶה עוֹבְרִים זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה כְּשֶׁמַּמְתִּינִים עַד שֶׁיְּזַדְּמֵן לָהֶם, וְעוֹד שֶׁלּוֹקְחִין תְּפִלִּין מִמַּה שֶּׁבָּא בְּיָדָם וְאֵין מַקְפִּידִים אִם הַקֶּשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ הוּא לְפִי מִדָּתוֹ אוֹ לֹא: (כא) **וְאִם אָפְשָׁר.** כְּגוֹן (יט) שֶׁהַחֲבֵרוּתָא מַמְתֶּנֶת: (כב) **יַעֲמֹד מִלֵּילֵךְ.** אַךְ (כ) אִם עִכּוּב עַמִּידָתוֹ יַטְרִידוּ, מַתָּר לוֹמַר בְּמְהַלֵּךְ אוֹ בְּמֻיָּשָׁב: (כג) **אֵין צָרִיךְ לֵירֵד.** (כפ) שֶׁיְּרִידָתוֹ וַעֲלִיָּתוֹ טוֹרְדָתוֹ, אֶלָּא (כה) יַעֲמִיד הַבְּהֵמָה מִלֵּילֵךְ אִם אָפְשָׁר לוֹ, שֶׁאִם יִרְכַּב הֲרֵי הוּא כִּמְהַלֵּךְ. (כג) וְהוּא הַדִּין לְיוֹשֵׁב בָּעֲגָלָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לֵירֵד אֶלָּא לְהַעֲמִיד הַסּוּסִים אִם אָפְשָׁר לוֹ: ה (כד) **בַּיּוֹם.** פֵּרוּשׁ (כז) בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל זְמַן שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ מְחֻיָּב לוֹמַר אוֹתָהּ: (כה) **אִם יָנוּחַ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמִּתְעַכֵּב שָׁם אֵיזֶה שָׁעוֹת כְּדֵי לָנוּחַ וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ לְדַרְכּוֹ, כֵּיוָן שֶׁכְּשֶׁנָּח בָּעִיר דַּעְתּוֹ הָיָה לַחֲזֹר וְלַיְלָךְ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ: (כו) **צָרִיךְ וכו׳.** דְּהָוֵי הֶפְסֵד הַדַּעַת, (כה) וְכָל שֶׁכֵּן אִם לָן בַּדֶּרֶךְ בְּאוּשְׁפִּיזָא בַּלַּיְלָה דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ בַּבֹּקֶר, (כו) אַף אִם הוּא נוֹסֵעַ כָּל הַלַּיְלָה דְּהֵינוּ שֶׁאֵינוֹ לָן בְּקִבִּיעוּת בְּאוּשְׁפִּיזָא (מ) רַק יָנוּחַ אֵיזֶה מְעַט זְמַן בְּאוּשְׁפִּיזָא וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לִנְסֹעַ, יֵשׁ לְבָרֵךְ תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ בַּבֹּקֶר בְּלִי חֲתִימָה וְעַיֵּן בְּבְאוּר הֲלָכָה (ד״ה צריך): ו (כז) **לַדֶּרֶךְ בַּבֹּקֶר.** פֵּרוּשׁ כְּשֶׁהָיָה נָחוּץ לְפָעָמִים לַיְלַךְ לַדֶּרֶךְ בַּבֹּקֶר קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְהָיָה אוֹמֵר הַבְּרָכוֹת בַּדֶּרֶךְ, הָיָה מְסַמֵּךְ הַתְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ אַחַר יְהִי רָצוֹן (כמ) אֲבָל כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ אַחַר הַתְּפִלָּה אֵין יָכוֹל לוֹמַר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ קֹדֶם הַתְּפִלָּה, דַּהֲלֹא עַל כָּל פָּנִים אָסוּר לֶאֱמָרָהּ עַד שֶׁהֶחֱזִיק בַּדֶּרֶךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ז׳: (כח) **הַסְּמוּכָה לַחֲבֶרְתָּהּ.** שֶׁאֵינָהּ פּוֹתַחַת בְּבָרוּךְ, (כט) וְאִם הוֹלֵךְ בְּאֶמְצַע הַיּוֹם יַסְמִיכָהּ לִבְרָכָה אַחֶרֶת, כְּגוֹן שֶׁיֹּאכַל אוֹ יִשְׁתֶּה דָּבָר וִיבָרֵךְ בָּרָכָה אַחֲרוֹנָה אוֹ יָטִיל מַיִם וְיֹאמַר אֲשֶׁר יָצַר. (ל) וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין יְכוֹל לַעֲשׂוֹת כָּל זֶה, כְּגוֹן שֶׁאֵין לוֹ עַל מַה לְּבָרֵךְ, וְגַם הוּא יוֹשֵׁב בַּעֲגָלָה בֵּין אֲנָשִׁים וְאֵינָם רוֹצִים לְהַמְתִּין עָלָיו עַד שֶׁיֵּרֵד וְיַעֲלֶה,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

דִּבְנָעוֹר כָּל הַלַּיְלָה מְצַדְּדִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ בַּבֹּקֶר: (מ) **וְ (מא)** פְּשׁוּט: (מב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י): (מג) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (מד) רַשׁ״י שָׁם (ד״ה משום מעיינא): (מה) חַיֵּי אָדָם (כלל סד ס״ה): (מו) גְּמָרָא (ברכות ל.): (כ) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מז) לְבוּשׁ: (מח) שָׁם: (מט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא): (נ) חַיֵּי אָדָם (שם ס״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ה (מא) כָּל הָאַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּפָרִי חָדָשׁ: (נא) פָּרִישָׁה (סק״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (נב) מוּכָח מִשַּׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ח). וְכֵן נִרְאֶה, דְּלֹא עָדִיף מִבִּרְכוֹת הַתּוֹרָה

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וכן פסק בשו״ע הרב (ס״ה), אבל בסידור כתב שיאמרה ביום הראשון בחתימת ברכה ובשאר הימים יחתום בלי הזכרת השם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah